יאיר עילם 26.10.26
כל הזכויות שמורות

האישה שהתחתנה עם בעלי

מוקדש לנשים ולגברים שממשיכים לאהוב אדם המשתנה לנגד עיניהם, ולאלה המגלים שלפעמים קשה יותר להיפרד ממי שהיה מאשר להכיר את מי שנשאר.

פרק ראשון

בבוקר שבו הודיע איתן לאשתו שהוא מאוהב באישה אחרת, דבורה בדיוק ניקתה את המקרר.

היא החזיקה ביד אחת קופסת גבינה שפג תוקפה וביד השנייה מלפפון רקוב.

"אני צריך לספר לך משהו," אמר איתן.

"אם שוב שמת את המשקפיים במקפיא, הם במגירת הירקות."

"זה לא קשור למשקפיים." דבורה הסתובבה.

איתן עמד בפתח המטבח, לבוש בחולצה לבנה מכופתרת ובמכנסיים מגוהצים. שערו הכסוף היה מסורק בקפידה, והוא הריח ממי הגילוח הישנים שלא השתמש בהם כבר חודשים.

"לאן אתה הולך?" שאלה.

"יש לי פגישה."

"עם מי?"

הוא הסמיק. דבורה לא זכרה מתי ראתה אותו מסמיק בפעם האחרונה. אולי בליל הכלולות שלהם. גם אז לא הייתה בטוחה אם הסמיק מהתרגשות או משום שאמה הודיעה לו, מול כל האורחים, שהיא מקווה שהוא יודע כיצד מפרנסים אישה.

"עם בחורה," אמר.

דבורה הניחה את המלפפון על השיש: "איזו בחורה?"

"מישהי מיוחדת."

היא הביטה בו: "איתן, אתה בן שמונים ואחת."

"זה לא קשור."

"אתה צודק, בגילך כבר אין טעם להיות בררן."

הוא לא צחק. "אני רציני," אמר.

דבורה סגרה את דלת המקרר: "גם אני. מי הבחורה?"

איתן התיישב ליד שולחן המטבח: "קוראים לה דבורה."

לרגע חשבה שלא שמעה נכון: "איך קוראים לה?"

"דבורה."

"שם יפה."

"מאוד."

"בת כמה היא?"

"עשרים וארבע."

דבורה התיישבה מולו. היא הייתה בת שבעים ותשע, נשואה לו חמישים ושבע שנים, ילדה איתו שני ילדים, עברה איתו ארבע דירות, שלושה ניתוחים, משבר כלכלי ואלפי ארוחות ערב שבהן התווכחו כמעט על כל נושא שבעולם.

ועכשיו, בעלה מודיע לה שהוא מאוהב בדבורה בת העשרים וארבע.

"ומה אתה יודע עליה?" שאלה.

עיניו של איתן אורו: "יש לה שיער שחור, ארוך ועיניים ירוקות."

"יפה."

"היא צוחקת מכל דבר."

"כנראה עדיין לא הכירה אותך מספיק."

הוא חייך: "היא חכמה מאוד."

"במה היא עובדת?"

"אני לא בטוח."

"איפה היא גרה?"

"אני לא זוכר את הכתובת."

"יש לה טלפון?"

"אני חושב שכן."

"ואיפה הכרתם?"

איתן הביט בה כאילו שאלה שאלה מוזרה: "באוטובוס."

דבורה הרגישה כיצד משהו בתוכה מתחיל לבעבע. הם הכירו באוטובוס. היא הייתה בת עשרים וארבע, סטודנטית לספרות, והוא בן עשרים ושש, מהנדס צעיר עם שיער שחור ומשקפיים עבים.

היא עמדה ליד הדלת האחורית והחזיקה שלושה ספרים. האוטובוס בלם בפתאומיות, הספרים נפלו ואיתן התכופף להרים אותם. אחד מהם היה רומן רוסי עב כרס.

"את באמת מתכוונת לקרוא את כל זה?" שאל.

"לא. אני סוחבת אותו כדי להרשים גברים באוטובוס."

הוא צחק, היא לא. כעבור שבוע הם כבר שתו קפה ביחד. כעבור שנה התחתנו.

דבורה הביטה באיתן: "תגיד," שאלה בזהירות, "הבחורה הזאת, דבורה, היא אולי סטודנטית?"

"כן!" הוא הזדקף: "את מכירה אותה?"

דבורה נשמה עמוק: "קצת."

"באמת?"

"אפשר לומר."

"אז אולי תוכלי לעזור לי."

"במה?"

איתן התקרב אליה והנמיך את קולו: "אני רוצה להציע לה נישואים."

דבורה הביטה בבעלה. אחר כך במקרר הפתוח למחצה, אחר כך במלפפון שעל השיש. נראה היה לה, שהמלפפון נמצא במצב טוב ממנה.

הרופא הסביר לה כבר חודשים קודם לכן, שהזיכרון אינו נעלם תמיד לפי סדר מסודר. איתן אובחן עם מחלת אלצהיימר ודמנציה, שלוש שנים קודם לכן. בתחילה שכח שמות, אחר כך פגישות, אחר כך את הדרך למכולת שהלך בה במשך ארבעים שנה.

בחודשים האחרונים התחיל לבלבל בין תקופות שונות בחייו. לפעמים היה בטוח שהוא עדיין עובד. לפעמים שאל מדוע הילדים אינם חוזרים מבית הספר. ופעם אחת ביקש מדבורה להתקשר לאמו, שנפטרה לפני שלושים שנה, כדי להודיע לה שלא יגיעו לארוחת השבת.

דבורה כבר למדה שלא כל טעות דורשת תיקון. אבל לא הייתה מוכנה לכך שבעלה יתאהב באישה אחרת, ועוד פחות מכך שהאישה האחרת תהיה היא עצמה.

"אתה יודע שאתה נשוי?" שאלה.

איתן הביט בה: "לא."

"אתה נשוי, איתן."

"למי?"

דבורה הרגישה כיצד גרונה מתכווץ: "לי."

הוא הביט בה ארוכות. אחר כך חייך בנימוס: "גברת, נראה לי שיש כאן אי־הבנה."

"איזו אי־הבנה?"

"אני לא מכיר אותך עד כדי כך."

דבורה קמה מן השולחן. היא רצתה לצעוק. רצתה להראות לו את התמונות שעל הקיר, את הילדים, את הנכדים, את טבעת הנישואים שעל אצבעו. להזכיר

לו את חמישים ושבע שנות הנישואים. אבל היא ידעה שגם אם תצליח לשכנע אותו עכשיו, ייתכן שבעוד שעה ישאל שוב מי היא.

"בסדר," אמרה.

"את לא כועסת?"

"למה שאכעס?"

"כי אני מאוהב בדבורה."

היא חייכה חיוך קטן, מר: "לא, איתן. אני לא כועסת."

"יופי."

ואז הוסיף: "את חושבת שיש לי סיכוי איתה?"

דבורה הסתכלה עליו: "לא הייתי בונה על זה."

פרק שני

בארון חדר השינה, במדף העליון, הייתה קופסת נעליים ישנה. דבורה לא פתחה אותה שנים. בתוכה שמרה תמונות, מכתבים, כרטיסי קולנוע, הזמנה לחתונה ופרח מיובש שאיתן נתן לה ביום הולדתה העשרים וחמישה.

היא הוציאה את הקופסה והניחה אותה על המיטה. בתמונה הראשונה נראתה אישה צעירה בעלת שיער שחור ארוך ועיניים ירוקות. דבורה הביטה בה. היא זכרה את היום שבו צולמה התמונה. הם היו בטיול בגליל. איתן קנה מצלמה חדשה והתעקש לצלם אותה ליד עץ זית. בתמונה היא צחקה. הצחוק הזה היה הדבר הראשון שאיתן אהב בה, כך לפחות אמר.

דבורה הביטה בפניה הצעירות. העור החלק, השיער השחור, הצוואר הארוך. העיניים שהביטו במצלמה כאילו כל העולם עדיין פתוח לפניהן. היא לא הרגישה קנאה, רק געגוע מוזר לאישה שהייתה פעם.

איתן נכנס לחדר: "מה את עושה?"

"מסתכלת בתמונות."

הוא התקרב. דבורה הושיטה לו את התמונה: "אתה מכיר אותה?"

איתן לקח אותה, פניו השתנו. "דבורה," אמר.

לא הייתה זו שאלה, הוא אמר את השם ברכות שלא שמעה בקולו שנים רבות.

"נכון," אמרה.

הוא חייך: "איזו יפה היא."

דבורה הרגישה דקירה קטנה: "כן."

"איפה היא עכשיו?"

"כאן."

איתן הביט סביבו: "איפה?"

דבורה הצביעה על עצמה: "אני דבורה."

הוא הביט בה, אחר כך בתמונה ושוב בה.

"לא," אמר בעדינות: "זאת דבורה." הוא הצביע על הצעירה שבתמונה: "את אולי אמא שלה."

דבורה צחקה. צחוק קצר, שלא הצליחה לעצור.

"אמא שלה?"

"אתן דומות קצת."

"כמה נחמד מצדך."

איתן הביט שוב בתמונה: "את יודעת איפה היא?"

"לא כרגע."

"אם תראי אותה, תגידי לה שאני מחפש אותה." הוא החזיר לה את התמונה ויצא מן החדר. דבורה נשארה לשבת על המיטה.

היא הביטה באישה הצעירה. לראשונה בחייה הרגישה שהיא מתחרה בעצמה.

והגרוע מכול היה שהמתחרה שלה נהנתה מיתרון בלתי הוגן, היא לא הזדקנה. בערב התקשרה לבתה, נועה.

"אבא שלך מאוהב."

"מה?"

"מאוהב."

"במי?"

"בי."

שתיקה. "אמא, אני לא מבינה."

"גם אני לא. בגלל זה אני מתקשרת."

דבורה סיפרה לה על השיחה במטבח, על הבחורה בת העשרים וארבע, על התמונה.

נועה הקשיבה: "אמא, את יודעת שזה חלק מהמחלה."

"אני יודעת."

"הוא זוכר אותך מהעבר."

"אני יודעת."

"אז למה את נשמעת ככה?"

דבורה שתקה: "כי אני מקנאה."

נועה לא ענתה מיד: "במי?"

"באישה שהייתי."

"אמא..."

"אל תגידי לי שזה מגוחך, אני יודעת שזה מגוחך."

"לא התכוונתי."

"הוא מסתכל על התמונה שלי כאילו היא הדבר הכי יפה בעולם. ואז הוא מסתכל עליי ושואל אם אני אמא שלה."

נועה שתקה.

"אני יודעת שהוא חולה," המשיכה דבורה. "אני יודעת שהוא לא עושה את זה בכוונה. אבל אני עדיין האישה שיושבת מולו."

"אני יודעת, אמא."

"לא, את לא."

דבורה עצרה. "ואני מקווה שלעולם לא תדעי."

בלילה שכבה ליד איתן במיטה. הוא כבר נרדם, היא הביטה בו. פניו היו מקומטים, שערו לבן, נשימתו כבדה מעט. פעם היה גבר צעיר שרדף אחריה באוטובוס. עכשיו היא רדפה אחריו בבית כדי לוודא שלא ייצא לרחוב בפיג'מה.

היא נזכרה ביום שבו הציע לה נישואים. הם ישבו בבית קפה קטן, איתן הוציא מכיסו קופסה ובה טבעת. הוא היה נרגש כל כך עד שהפיל את הקופסה לתוך כוס הקפה.

דבורה צחקה: "זאת ההצעה שלך?"

"כן."

"עם קפה?"

"הטבעת עמידה למים."

"ואתה?"

"אני מקווה."

היא אמרה כן. עכשיו, חמישים ושבע שנים אחר כך, הוא רצה להציע לה נישואים שוב, רק שלא זכר שהיא כבר אמרה כן.

דבורה הסתובבה על צדה, היא לא הצליחה להירדם.

פרק שלישי

למחרת בבוקר ביקש איתן מדבורה שתעזור לו לבחור עניבה.

"בשביל מה?"

"יש לי פגישה."

"עם דבורה?"

עיניו אורו: "את זוכרת!"

"קשה לשכוח." היא פתחה את הארון. בתוכו היו עשרות עניבות שאיתן כמעט לא ענד מאז שפרש מעבודתו. הוא הצביע על עניבה כחולה: "זאת יפה."

"זאת העניבה שלבשת לברית של הנכד."

"איזה נכד?"

דבורה נעצרה: "לא משנה."

היא הוציאה עניבה חומה עם דוגמה גיאומטרית מכוערת במיוחד: "קח את זאת."

איתן בחן אותה: "את חושבת שהיא תאהב?"

"אני מכירה את הטעם שלה."

"באמת?"

"מצוין."

הוא חייך: "אז אני סומך עלייך."

דבורה הרגישה סיפוק קטן ומרושע. הוא עמד מול המראה וניסה לקשור את העניבה. אחרי כמה ניסיונות הסתבך: "תוכלי לעזור לי?" שאל.

דבורה ניגשה אליו. היא קשרה את העניבה כפי שעשתה מאות פעמים במשך השנים.

איתן הביט בה דרך המראה: "את מאוד נחמדה אליי."

"אני משתדלת."

"למה?"

דבורה משכה את הקשר כלפי מעלה: "שאלה מצוינת."

אחרי ארוחת הבוקר ביקש איתן נייר ועט: "אני רוצה לכתוב לה מכתב."

"למי?"

"לדבורה."

"כמובן."

הוא התיישב ליד השולחן. דבורה הניחה לפניו דף.

איתן כתב לאט: דבורה היקרה, אחר כך עצר.

"מה כותבים לאישה שאוהבים?" שאל.

דבורה עמדה ליד הכיור: "תלוי מה אתה רוצה ממנה."

"שתתחתן איתי."

"אז תכתוב את זה."

"זה ישיר מדי."

"איתן, אתה בן שמונים ואחת. אין לך זמן למשחקים."

הוא הביט בה במורת רוח: "אני בן עשרים ושש."

דבורה הסתובבה: "באמת?"

"כן."

"אז מצבך מצוין."

הוא חזר לדף. אחרי כמה דקות קרא לה: "מה דעתך?"

היא ניגשה. על הדף היה כתוב: דבורה היקרה, אני חושב עלייך כל הזמן. אני לא יודע אם את אוהבת אותי, אבל אני יודע שאני רוצה להיות לידך.

שלך, איתן.

דבורה קראה את המכתב. היא הכירה את כתב היד. פעם היה מדויק, זוויתי, כמעט הנדסי. עכשיו האותיות רעדו מעט, והשורות נטו כלפי מטה. אבל המילים היו פשוטות ויפות.

"זה מכתב טוב," אמרה.

איתן חייך: "את חושבת שהיא תאהב אותו?"

דבורה הביטה בדף: "כן."

"את בטוחה?"

"מאוד."

הוא קיפל את המכתב בזהירות: "אז תעזרי לי לתת לה אותו."

דבורה עצמה לרגע את עיניה: "אני אשתדל."

באותו יום מצאה את המכתב מתחת לכרית שלה. היא לא ידעה אם איתן הניח אותו שם בכוונה, אם שכח למי התכוון לתת אותו, או אם פשוט חיפש מקום בטוח. היא פתחה אותו וקראה שוב. אני רוצה להיות לידך. דבורה התיישבה על המיטה. היא לא בכתה. במקום זאת פתחה את הקופסה והוציאה מכתב ישן, שאיתן כתב לה לפני חתונתם. גם בו היה כתוב שהוא רוצה להיות לידה. היא הניחה את שני המכתבים זה לצד זה.

בין המכתב הראשון לשני עברו חמישים ושבע שנים. במכתב הישן היה כתב יד בטוח, מילים ארוכות, הבטחות גדולות. במכתב החדש היו ארבע שורות קצרות.

במכתב הישן כתב איתן באותיות קטנות ובטוחות, בכתב ידו המדויק של מהנדס צעיר: אני לא יודע איך ייראו החיים שלנו, אבל אני יודע שאני רוצה לגלות אותם איתך.

היא קראה את הכתוב במכתב החדש, מספר פעמים. המילים היו דומות. אבל האיש שכתב אותן כבר לא היה אותו איש, וגם היא לא הייתה אותה אישה.

היא הביטה בתצלום החתונה שהיה מונח על השידה. איתן הצעיר עמד שם בחליפה כהה, שערו שחור ומסורק לאחור. היא עמדה לצדו בשמלה לבנה, מחייכת חיוך רחב. היא נזכרה שבאותו ערב כאבו לה הרגליים עד שהסירה את הנעליים מתחת לשולחן. איתן מצא אותן, החביא אחת מהן וביקש כופר. הכופר היה נשיקה, היא שילמה.

כעבור חמישים ושבע שנים היה איתן משוכנע שהוא בן עשרים ושש, ומאוהב באישה שכבר לא הייתה קיימת. דבורה קיפלה את שני המכתבים. את הישן החזירה לקופסה, את החדש הניחה במגירת השידה שלה.

אחר כך ניגשה למטבח להכין ארוחת ערב, איתן ישב ליד השולחן.

"מצאת אותה?" שאל.

"את מי?"

"את דבורה."

"עוד לא."

הוא נראה מאוכזב: "אולי היא לא רוצה לראות אותי."

דבורה הניחה לפניו צלחת מרק: "אולי היא עסוקה."

"במה?"

"בחיים שלה."

איתן חשב רגע: "יש לה מישהו?"

דבורה כמעט נחנקה מן המרק שטעמה: "למה אתה שואל?"

"כי אם יש לה מישהו, אני לא רוצה להפריע."

היא התיישבה מולו: "יש לה בעל."

איתן קפא: "בעל?"

"כן."

"היא נשואה?"

"מאוד."

הוא הביט בצלחת: "אז למה היא לא אמרה לי?"

דבורה חשה לפתע שהיא מתנהגת באכזריות. היא לא התכוונה לפגוע בו, היא רק רצתה, לרגע אחד, להזכיר לו שהיא קיימת.

"איתן..."

הוא הרים את עיניו: "היא מאושרת?"

השאלה הפתיעה אותה.

"מה?"

"עם בעלה. היא מאושרת?"

דבורה הביטה בו. כמה פעמים לאורך נישואיהם שאל אותה אם היא מאושרת? היא ניסתה להיזכר. הוא שאל אם היא עייפה, אם היא רעבה, אם המכונית עושה רעשים מוזרים. אבל אם היא מאושרת? אולי פעם, לפני שנים רבות.

"לא תמיד," אמרה.

איתן הנהן: "זה חבל."

הוא חשב רגע: "הבעל שלה איש טוב?"

דבורה חייכה חיוך קטן: "לפעמים."

"הוא אוהב אותה?"

היא שתקה. "אני חושבת שכן."

איתן הביט בה ברצינות: "אז אני לא רוצה להרוס להם."

הוא התחיל לאכול. דבורה הביטה בו.

כעבור כמה דקות שאל: "תגידי, את מכירה בחורה בשם דבורה?"

היא עצמה את עיניה: "כן, איתן."

"היא יפה מאוד."

"אני יודעת."

"אני חושב שאני מאוהב בה."

דבורה קמה כדי להביא מלח. המרק לא היה זקוק למלח, היא פשוט הייתה צריכה לעמוד לרגע עם הגב אליו.

פרק רביעי

כעבור שבוע החליטה דבורה להתייעץ עם הרופא של איתן. היא לא קבעה תור בשבילו, היא קבעה תור לעצמה.

"אני לא יודעת מה לעשות," אמרה כשהתיישבה מול הרופא.

"מה השתנה?"

"בעלי רוצה להתחתן."

הרופא הביט בה: "עם מי?"

"איתי."

הוא שתק רגע: "אני מבין."

"אני שמחה, כי אני לא."

דבורה סיפרה לו על דבורה הצעירה, על המכתבים, על העניבה ועל ההצעה לנישואים.

"אני יודעת שהוא לא עושה את זה בכוונה," אמרה. "אני יודעת שהוא חי לפעמים בתקופה אחרת. אבל מורכב לי ואיני יודעת כיצד להתנהג."

"מה הכי קשה לך?"

דבורה חשבה: "שהוא מאוהב בי, אבל לא בי."

הרופא לא מיהר לענות. "הוא זוכר אישה צעירה שהכיר לפני שנים רבות," אמר לבסוף. "הזיכרון הזה עשוי להיות נגיש לו יותר מן ההווה. זה לא אומר בהכרח שהוא מסוגל להבחין בין שתי הנשים כפי שאת מבחינה ביניהן."

"אבל אין שתי נשים."

"נכון."

"אז למה אני מרגישה שיש?"

הרופא נשען לאחור: "כי מבחינתך יש כאן אובדן כפול. את מאבדת בהדרגה את האיש שהכרת, ובו בזמן הוא מתקשה לזהות את האישה שאת היום."

דבורה הביטה בו: "אתה יודע מה הכי מרגיז?"

"מה?"

"שהוא מחזר אחריה הרבה יותר יפה, מכפי שחיזר אחריי במשך חמישים השנים האחרונות."

הרופא חייך: "אולי הוא חוזר לתקופה שבה החיזור היה חלק מרכזי בחייו."

"אז אולי תוכל להחזיר אותו גם לתקופה שבה היה שוטף כלים?"

הרופא צחק, דבורה לא.

"אני רצינית, אם כבר חוזרים לעבר, למה תמיד חוזרים לחלקים הנוחים?"

הרופא שאל אם איתן נעשה תוקפני כשהיא מתקנת אותו.

"לפעמים."

"ואם את משתפת פעולה עם הסיפור שלו?"

"הוא רגוע יותר."

"אז ייתכן שלפעמים כדאי להימנע מעימות, אבל את לא חייבת להעמיד פנים כל הזמן."

דבורה הביטה בו: "אני כבר לא יודעת מתי אני מעמידה פנים."

"למה את מתכוונת?"

"אני מחייכת כשהוא שואל מי אני. אני צוחקת כשהוא אומר שאני אמא של אשתו. אני עוזרת לו לבחור עניבה כדי לפגוש את הבחורה שהוא אוהב."

היא שתקה: "ואז בלילה אני שוכבת לידו ובוכה בשקט, כדי שלא יתעורר."

הרופא הניח את העט: "דבורה, מי עוזר לך?"

היא חייכה: "כולם."

"מי למשל?"

"הבת מתקשרת, הבן בא בשבתות. יש מטפלת כמה שעות ביום."

"ומי מקשיב לך?"

דבורה חשבה: "עכשיו אתה."

הוא הנהן: "זה לא מספיק."

היא הביטה בשעון: "אני צריכה לחזור. המטפלת יוצאת באחת."

הרופא לא ניסה לעצור אותה.

לפני שיצאה אמר: "אני רוצה שתחשבי גם על מה שאת צריכה. לא רק על מה שאיתן צריך."

דבורה חייכה: "דוקטור, אם תצליח ללמד אותי את זה בגיל שבעים ותשע, מגיע לך פרס."

בדרך הביתה עצרה ליד חנות פרחים. היא לא ידעה מדוע, אולי מפני שעברה שם. אולי מפני שנזכרה שאיתן נהג לקנות לה פרחים בתחילת נישואיהם. היא נכנסה וקנתה זר קטן של ורדים לבנים. כשהגיעה הביתה מצאה את איתן יושב בסלון עם המטפלת, מריה.

"תראי," אמרה והניחה את הזר על השולחן.

איתן הביט בפרחים: "בשביל מי?"

"בשבילי."

"מי קנה לך?"

"אני."

הוא נראה מופתע: "למה?"

דבורה חשבה רגע: "כי רציתי פרחים."

איתן חייך: "רעיון טוב."

היא הניחה אותם באגרטל. כעבור כמה דקות ניגש אליה.

"דבורה," אמר. היא הסתובבה מיד. זו הייתה הפעם הראשונה מזה ימים שקרא לה בשמה בלי שהזכיר קודם את האישה הצעירה.

"כן?"

הוא הצביע על הפרחים: "אלה בשבילך."

היא הביטה בו: "באמת?"

"כן."

"מי הביא אותם?"

איתן חשב רגע: "אני חושב שאני."

דבורה הביטה בזר. היא לא רצתה לומר לו שהיא קנתה אותם.

במקום זאת אמרה: "תודה, איתן."

הוא חייך: "בבקשה." אחר כך חזר לכורסה.

דבורה נשארה ליד האגרטל. היא לא ידעה אם קיבלה מתנה או נתנה לעצמה אחת, אבל הפרחים היו יפים.

פרק חמישי

ביום חמישי הודיע איתן שהוא רוצה להזמין את דבורה לארוחת ערב. דבורה עמדה ליד מכונת הכביסה.

"איזו דבורה?" שאלה.

הוא הביט בה כאילו זו שאלה מטופשת: "דבורה שלי."

"אה."

"אני רוצה להכין לה משהו מיוחד."

"אתה יודע לבשל?"

"קצת."

דבורה הרימה גבה. בחמישים ושבע שנות נישואיהם הכין איתן שלוש ארוחות בלבד ושלושתן הסתיימו בכך שהוא שרף את החביתה.

"מה אתה רוצה להכין?" שאלה.

"ארוחת ערב רומנטית."

"יפה. ומה בתפריט?"

הוא חשב: "משהו עם בשר."

"איזה בשר?"

"טוב."

"אתה מאוד מדויק."

הוא חייך: "אני מהנדס."

דבורה הביטה בו. הוא לא ידע באיזו שנה הם חיים, אבל עדיין זכר שהוא מהנדס. "אז תכין תוכנית," אמרה.

הוא הנהן ברצינות: "רעיון מצוין."

אחר הצהריים מצאה אותו ליד שולחן המטבח. לפניו היו מונחים דף נייר, עט, שתי צלחות, שלוש כוסות ופותחן בקבוקים.

על הדף כתב: ארוחת ערב לדבורה.

מתחת: פרחים. אוכל. מוזיקה. טבעת.

דבורה קראה את הרשימה: "טבעת?"

איתן הסמיק: "אני רוצה להציע לה נישואים."

"חשבתי שכבר הצעת."

"לא."

"אתה בטוח?"

"כן."

דבורה הביטה בטבעת הנישואים שעל אצבעו: "ומה זאת?"

הוא הסתכל על ידו: "אני לא יודע."

"אולי אתה כבר נשוי."

איתן נעשה מודאג: "את חושבת?"

"יש אפשרות כזאת."

הוא ניסה להסיר את הטבעת. האצבע הייתה מעט נפוחה, הטבעת לא זזה.

"מוזר," אמר.

דבורה התקרבה: "אל תמשוך בכוח."

הוא הביט בה: "אולי אני צריך לקנות חדשה."

"אולי."

הוא חייך: "את יכולה לעזור לי לבחור?"

דבורה נשמה עמוק: "בוודאי."

מריה המטפלת, הגיעה למחרת בבוקר. דבורה סיפרה לה על ארוחת הערב המתוכננת. מריה צחקה: "אז היום יש חתונה?"

"כנראה."

"מי הכלה?"

"אני."

מריה צחקה שוב: "גברת דבורה, יש לך בעל עסוק מאוד."

דבורה חייכה: "יותר ממה שהוא יודע."

הן החליטו להכין ארוחת ערב פשוטה. מריה בישלה עוף עם תפוחי אדמה. דבורה הכינה סלט וקינוח. איתן קיבל תפקיד חשוב: לסדר את השולחן.

הוא הניח שלוש צלחות.

דבורה הביטה בהן: "למה שלוש?"

"בשבילי, בשביל דבורה ובשבילך."

היא שתקה: "אני לא בטוחה שאני מוזמנת."

איתן נראה נבוך: "אבל את עזרת לי."

"זה לא אומר שאני צריכה להיות בארוחה."

הוא חשב: "נכון."

אחר כך הוסיף: "אבל יהיה לא נעים לא להזמין אותך."

דבורה חייכה חיוך קטן: "אתה צודק."

היא השאירה את הצלחת השלישית. בשבע בערב לבש איתן את החולצה הלבנה שלו. הוא בחר בעניבה הכחולה, לשמחתה של דבורה. דבורה לבשה שמלה כהה, היא לא התלבשה כך כבר חודשים.

כשנכנסה לסלון, איתן קם.

הוא הביט בה: "את נראית יפה מאוד," אמר.

דבורה הרגישה חום בפניה: "תודה."

"את יודעת מתי דבורה תגיע?"

החום נעלם: "עוד מעט," אמרה.

איתן הביט בשעונו: "אני מקווה שלא קרה לה משהו."

"היא בסדר."

"את בטוחה?"

"כן."

הוא התיישב. כעבור כמה דקות שאל שוב. דבורה הביטה בשולחן הערוך. שלוש צלחות, שלוש כוסות. שני אנשים זקנים ואישה צעירה שלא תגיע לעולם.

"איתן," אמרה, "אולי נתחיל לאכול?"

"אבל דבורה עוד לא הגיעה."

"האוכל יתקרר."

"נחכה עוד קצת."

היא התיישבה מולו, הם חיכו.

אחרי עשר דקות שאל איתן: "את חושבת שהיא שכחה אותי?"

דבורה הביטה בו: "לא."

"אז למה היא לא באה?"

היא לא ידעה מה לענות.

איתן הביט בצלחות על השולחן: "אולי היא כבר לא אוהבת אותי."

דבורה הרגישה כיצד משהו בתוכה נשבר. היא הושיטה את ידה מעבר לשולחן.

"איתן," אמרה בשקט, "יש כאן מישהי שאוהבת אותך."

הוא הביט בידה, אחר כך בפניה: "מי?"

דבורה פתחה את פיה. לרגע כמעט אמרה: אני.

אבל איתן נראה מבולבל כל כך, עד שחששה שייבהל.

"אני," אמרה לבסוף.

הוא הביט בה זמן ארוך: "את?"

"כן."

הוא חשב: "אבל את לא דבורה."

דבורה חייכה חיוך עצוב: "אני יודעת."

הוא הביט בשולחן הערוך: "אז מה נעשה עם הארוחה?"

היא משכה בכתפיה: "נאכל."

"שנינו?"

"שנינו."

איתן חייך: "טוב, חבל על האוכל." הם התחילו לאכול.

כעבור כמה דקות אמר: "את יודעת, את אישה נחמדה."

דבורה חייכה: "גם אתה לא רע."

הוא חשב רגע: "אולי אם דבורה לא תגיע, נוכל להיפגש שוב."

דבורה הניחה את המזלג. היא הביטה בו: "אולי," אמרה.

אחרי הארוחה עזר לה לפנות את הצלחות. הוא נשא שתי צלחות בזהירות אל המטבח. דבורה עמדה ליד הכיור.

"תודה," אמרה.

הוא הניח את הצלחות: "היה ערב נחמד."

"כן."

"חבל שדבורה לא באה."

"כן."

דבורה הניחה את הצלחת בכיור: "כן. חבל."

"את חושבת שהיא תבוא מחר?"

"אני לא יודעת."

הוא שתק רגע: "אולי עשיתי משהו לא בסדר."

דבורה הסתובבה אליו: "למה אתה חושב ככה?"

"אולי אמרתי משהו שפגע בה."

היא הביטה בו. במשך חמישים ושבע שנות נישואיהם היו פעמים רבות שבהן אמר דברים שפגעו בה. בדרך כלל לא הבחין בכך ואם הבחין, נהג להסביר מדוע לא הייתה לה סיבה להיפגע.

עכשיו עמד מולה, מודאג שמא פגע באישה צעירה שלא הייתה קיימת.

"איתן," אמרה, "לפעמים אנשים לא מגיעים גם שלא עשינו שום דבר רע."

הוא חשב רגע: "זה לא הוגן."

"נכון."

"אז למה הם עושים את זה?"

"לפעמים הם פשוט לא יכולים להגיע."

איתן הנהן: "אולי היא חולה."

דבורה הרגישה את המילים צורבות בתוכה. "אולי," אמרה.

הוא הביט בה: "אם היא חולה, אני רוצה לעזור לה."

דבורה הסתובבה אל הכיור: "אני בטוחה שהיא יודעת."

אחרי שפינו את השולחן התיישב איתן בסלון. דבורה הפעילה את הטלוויזיה, אבל הוא לא התעניין בתוכנית. הוא החזיק בידו את קופסת הטבעת הישנה שמצא במגירת השידה.

"את יודעת," אמר, "אני חושב שאני אוהב אותה מאוד."

דבורה התיישבה בכורסה שמולו: "אני יודעת."

"אני לא יודע איך להסביר את זה."

"אז אל תסביר."

הוא הביט בה: "את חושבת שאפשר לאהוב מישהו כל החיים?"

דבורה שתקה. "אפשר לנסות," אמרה לבסוף.

"ואם הוא משתנה?"

היא הרימה את עיניה: "מה זאת אומרת?"

"אם הוא כבר לא אותו אדם."

דבורה הרגישה את לבה הולם: "אז צריך להחליט אם אוהבים גם את האדם שהוא עכשיו."

איתן חשב זמן ארוך. "זה נשמע קשה."

"לפעמים."

הוא פתח את קופסת הטבעת: "אני חושב שאני אצליח."

דבורה חייכה בעצב: "אני מקווה."

בלילה התעוררה דבורה לקול צעדים במסדרון. היא הסתכלה בשעון, השעה היתה שתיים ועשרים. איתן עמד ליד דלת הכניסה, לבוש בפיג'מה ונועל נעלי בית.

"לאן אתה הולך?" שאלה.

הוא הסתובב בבהלה: "אני צריך להגיע לתחנה."

"איזו תחנה?"

"של האוטובוס."

"למה?"

"דבורה מחכה לי."

דבורה הרגישה כיצד גופה מתכווץ. היא ניגשה אליו: "איתן, עכשיו לילה."

"אני יודע."

"אין אוטובוסים עכשיו."

"אז אלך ברגל." הוא ניסה לפתוח את הדלת.

דבורה הניחה את ידה על המנעול: "איתן, חכה רגע."

"אני מאחר."

"לאן?"

"לפגישה."

"אבל היא לא מחכה עכשיו."

הוא הביט בה בחשד: "איך את יודעת?"

"כי דיברתי איתה."

השקר יצא מפיה לפני שהספיקה לחשוב.

איתן נעצר: "באמת?"

"כן."

"מה היא אמרה?"

דבורה חיפשה תשובה: "שהיא עייפה, ושהיא רוצה שתישן."

איתן הביט בדלת: "היא לא כועסת?"

"לא."

"את בטוחה?"

"בטוחה."

הוא נשם לרווחה: "טוב."

היא ליוותה אותו לחדר השינה. כשהתיישב על המיטה, הביט בה.

"את אישה טובה," אמר.

"תודה."

"את עוזרת לי מאוד."

דבורה חייכה: "אני משתדלת."

הוא נשכב ועצם את עיניו.

כעבור רגע פקח אותן שוב: "תגידי," שאל, "את מקבלת על זה כסף?"

דבורה הביטה בו: "לא מספיק," אמרה.

הוא חייך: "אז תבקשי העלאה."

"ממי?"

"מהבעל שלך."

היא צחקה: "רעיון מצוין."

כעבור כמה דקות נרדם. דבורה נשארה לשבת לידו. היא הביטה בדלת חדר השינה. מחר תצטרך לדבר עם נועה על אמצעי בטיחות נוספים. אי אפשר להסתפק בכך שתשמע אותו קם בלילה. אבל באותו רגע הייתה עייפה מדי מכדי לחשוב על מחר. היא נשכבה לצדו, הוא הסתובב בשנתו והניח את ידו על ידה.

דבורה לא ידעה אם התנועה הייתה מכוונת. היא לא הזיזה את ידה.

פרק שישי

למחרת בבוקר התקשרה נועה: "אמא, איך היה אתמול?"

"רומנטי מאוד."

"באמת?"

"שלוש צלחות, שני אנשים וכלה אחת שלא הגיעה."

נועה שתקה רגע: "אמא, את צוחקת, אבל אני שומעת בקולך שאת עייפה."

"אני לא עייפה, אני מותשת. יש הבדל."

"מה קרה בלילה?"

דבורה סיפרה לה. נועה הקשיבה בלי להפריע.

"אנחנו צריכים לדאוג שהוא לא יוכל לצאת לבד," אמרה לבסוף.

"אני יודעת."

"וגם שאת תוכלי לישון."

"זה יהיה חידוש מרענן."

"אני אבוא אחר הצהריים."

"את עובדת."

"אני אצא מוקדם."

"נועה..."

"אמא, תני לי לעזור."

דבורה שתקה. "בסדר," אמרה לבסוף.

נועה הגיעה בארבע. איתן ישב בסלון ועיין באלבום תמונות ישן.

"שלום ,אבא."

הוא הרים את ראשו: "שלום."

"מה שלומך?"

"טוב."

היא התקרבה ונישקה אותו על לחיו, הוא נראה מופתע.

"אנחנו מכירים?" שאל.

נועה חייכה: "כן."

"מאיפה?"

היא הביטה באמה, דבורה עמדה בפתח המטבח. "זאת נועה," אמרה. "הבת שלנו."

איתן הביט בנועה: "הבת שלנו?"

"כן."

הוא בחן אותה: "אבל היא אישה מבוגרת."

נועה צחקה: "תודה, אבא."

"אני לא מתכוון להעליב."

"אני יודעת."

הוא הביט שוב באלבום: "לי יש ילדה קטנה."

נועה התיישבה לידו: "איך קוראים לה?"

"נועה."

"שם יפה."

"מאוד."

הוא חייך: "היא אוהבת גלידה."

נועה הרגישה את עיניה מתמלאות דמעות. "גם אני," אמרה.

איתן הביט בה בהפתעה: "באמת?"

"כן. במיוחד וניל."

הוא חייך חיוך רחב: "גם היא."

אחרי ארוחת הערב ישבו דבורה ונועה במטבח.

"אמא," אמרה נועה, "אני חושבת שכדאי שננסה משהו."

"מה?"

"אולי תראי לאבא תמונות שלך מתקופות שונות, לא רק מהחתונה."

דבורה הביטה בה: "למה?"

"אולי אם יראה איך השתנית לאורך השנים, הוא יצליח לחבר בין דבורה הצעירה לבינך."

"את חושבת?"

"אני לא יודעת. אבל אפשר לנסות בעדינות."

דבורה שתקה: "ומה אם זה לא יעבוד?"

"אז נפסיק."

"ומה אם הוא יגיד שאני לא דומה לה?"

נועה הניחה את ידה על ידה של אמה: "אז נדע שזה לא עוזר לו כרגע."

דבורה חייכה חיוך מר: "את יודעת מה מוזר? כל החיים פחדתי להזדקן. עכשיו אני מגלה שהזדקנתי, אבל בעלי לא שם לב."

נועה חייכה: "אמא, אבא שם לב אלייך בדרכים אחרות."

"כמו מה?"

"הוא רגוע יותר כשאת לידו. הוא מחפש אותך כשאת יוצאת. הוא נותן לך לעזור לו בדברים שהוא לא נותן לאחרים לעשות."

דבורה חשבה: "לפעמים."

"נכון, לפעמים."

"אבל הוא לא יודע מי אני."

נועה שתקה. "אולי הוא לא תמיד יודע איך קוראים לך או מה הקשר ביניכם," אמרה לבסוף. "אבל זה לא אומר שכל מה שהוא מרגיש לידך נעלם."

דבורה הביטה בה: "את נשמעת כמו הרופא."

"זה רע?"

"לא. רק הרבה יותר יקר ממה ששילמתי לרופא."

שתיהן צחקו. למחרת הוציאה דבורה את אלבומי התמונות. היא סידרה אותם על שולחן הסלון. תמונות מהחתונה, תמונות מהדירה הראשונה. נועה כתינוקת, יואב ביום הראשון בבית הספר. טיולים, ימי הולדת, חגים.

דבורה בגיל שלושים, בגיל ארבעים, בגיל חמישים, שישים, שבעים.

איתן התיישב לידה: "מה זה?"

"החיים שלנו."

הוא הביט בה: "שלנו?"

"כן."

היא פתחה את האלבום הראשון: "אתה מכיר את האיש הזה?"

הוא הצביע על עצמו הצעיר: "זה אני."

"נכון."

"הייתי יפה."

דבורה צחקה: "וגם צנוע מאוד."

הוא הצביע על הכלה: "זאת דבורה."

"נכון."

"אשתי."

דבורה עצרה: "כן," אמרה בשקט ."אשתך."

הוא הביט בה: "התחתנו?"

"כן."

הוא חייך: "יופי."

דבורה העבירה דף. בתמונה הבאה נראו שניהם עם נועה התינוקת.

"זאת דבורה?" שאל איתן.

"כן."

"והתינוקת?"

"נועה."

הוא הביט בתמונה: "יש לנו ילדה?"

"כן."

הוא חייך: "יפה."

היא העבירה דף נוסף. דבורה בגיל ארבעים וחמש, עומדת ליד עוגת יום הולדת. איתן הביט בתמונה: "מי זאת?"

"דבורה."

הוא התקרב: "היא נראית מבוגרת יותר."

"עברו כמה שנים."

הוא הנהן. דבורה העבירה דף, תמונה מחתונת נועה.

"וזאת?"

"דבורה."

איתן הביט בה זמן ארוך: "היא השתנתה."

"נכון."

"אבל העיניים..." הוא התקרב לתמונה, "יש לה אותן עיניים."

דבורה הרגישה את לבה הולם: "נכון."

היא העבירה דף נוסף, תמונה מלפני חמש שנים. היא ואיתן עומדים ליד הים.

שערה כבר היה לבן, פניה מקומטות, אבל היא חייכה.

איתן הביט בתמונה: "זאת גם דבורה?"

"כן."

הוא שתק. דבורה הצביעה על עצמה: "וזאת אני."

איתן הביט בתמונה, אחר כך בה. הוא קירב את פניו: "את דומה לה."

דבורה חייכה: "מאוד."

"את אחותה?"

היא עצמה את עיניה: "לא, איתן."

הוא הביט בה: "אז מי את?"

דבורה נשמה עמוק: "אני דבורה."

איתן הביט בה ארוכות. היא ראתה כיצד הוא מנסה להבין, לרגע נדמה היה לה שמשהו מתחבר. אחר כך פניו הרצינו.

"לא," אמר. "דבורה צעירה." הוא הצביע על תמונת החתונה: "זאת דבורה."

דבורה הניחה את האלבום: "בסדר."

"את כועסת?"

"לא."

הוא הביט בה בחשש: "אני מצטער."

היא הסתובבה אליו: "על מה?"

"אני לא יודע." הוא שתק. "אבל נראה לי שעשיתי משהו לא טוב."

דבורה הרגישה את עיניה מתמלאות דמעות. היא הושיטה את ידה, איתן אחז בה.

"זה בסדר," אמרה.

הוא הביט בידיהם. "יש לך יד נעימה."

"גם לך." הוא חייך.

"אולי אנחנו מכירים הרבה זמן."

דבורה לחצה בעדינות את ידו: "אולי."

בערב אספה את האלבומים, היא חשבה על הניסוי שעשו. איתן הצליח לזהות את עצמו בכמה תמונות. הוא זיהה את דבורה הצעירה. לרגע הבחין בדמיון בין האישה שבתמונה לבין האישה שישבה לצדו, אבל לא הצליח לחבר את הכול לסיפור אחד. דבורה הביטה באלבומים הסגורים, חמישים ושבע שנות חיים היו מונחות על השולחן. היא יכלה לדפדף בהן מן ההתחלה ועד הסוף, איתן כבר לא. היא החזירה את האלבומים לארון. אחר כך נכנסה לחדר השינה.

איתן שכב במיטה: "דבורה?" קרא.

היא נעצרה: "כן?"

הוא הביט בה: "את יכולה לכבות את האור?"

"בוודאי." היא כיבתה.

כעבור רגע שאל: "תגידי, את יודעת איפה דבורה?"

היא עמדה בחושך: "אני כאן, איתן."

הוא שתק. "יופי," אמר לבסוף.

היא לא ידעה לאיזו דבורה התכוון, וגם לא שאלה.

פרק שביעי

החודשים הבאים היו קשים יותר. איתן התחיל להתעורר בלילות ולחפש את דבורה הצעירה. לפעמים היה משוכנע שעליו לצאת לעבודה. לפעמים ביקש להתקשר לאמו ופעמים אחרות היה עומד ליד החלון ומחכה לאוטובוס שלא יגיע.

דבורה למדה לענות תשובות קצרות: "העבודה סגורה היום." "אמא שלך לא זמינה כרגע." "האוטובוס יגיע מאוחר יותר." היא שנאה את התשובות האלה.

היא הייתה אישה ישרה. במשך שנים התגאתה בכך שאמרה את האמת, גם כשהאמת לא הייתה נעימה. עכשיו גילתה שהאמת עלולה לפעמים להפחיד את איתן, להכאיב לו או לגרום לו לחזור שוב ושוב אל אובדן שלא היה מסוגל להתמודד אתו. היא לא ידעה להחליט אם היא מגינה עליו או בוגדת בו.

יום אחד שאל אותה איתן: "את יודעת מתי דבורה חוזרת?"

"מאיפה?"

"מהעבודה."

דבורה הביטה בו: "אני כאן."

הוא הניד בראשו: "לא את, דבורה."

היא נשמה עמוק: "היא תגיע אחר כך."

איתן הנהן: "טוב."

כעבור כמה דקות שאל שוב, דבורה השיבה שוב. אחרי הפעם השביעית הרגישה שהיא עומדת להתפוצץ.

"איתן, די!" אמרה בקול.

הוא נרתע: "מה עשיתי?"

"אתה שואל אותי אותה שאלה כל הזמן!"

הוא הביט בה, מבוהל. "אני מצטער."

דבורה עצמה את עיניה: "אני יודעת."

"אני לא זוכר ששאלתי," אמר איתן.

דבורה הביטה בו. הוא עמד מולה, כפוף מעט, ידיו תלויות לצדי גופו. לרגע נראה כמו ילד שנתפס עושה דבר אסור ואינו יודע מהו.

"אני יודעת," אמרה.

"אז למה את כועסת?"

זו הייתה שאלה פשוטה. דבורה לא ידעה כיצד לענות עליה.

מפני ששאלת אותי שמונה פעמים בתוך עשר דקות. מפני שלא ישנתי לילה שלם כבר שבועיים. מפני שאני מכינה לך אוכל. רוחצת את הבגדים שלך, מחפשת את המשקפיים שלך, בודקת אם לקחת תרופות ומנסה למנוע ממך לצאת לרחוב באמצע הלילה.

מפני שאתה מחכה לאישה צעירה, ואני זאת שנשארת כאן. אבל היא לא אמרה דבר מכל אלה.

"אני עייפה," אמרה.

איתן התקרב אליה: "אז תשבי."

היא צחקה צחוק קצר: "רעיון מצוין. איך לא חשבתי על זה קודם?"

הוא לא הבין את האירוניה. הוא משך כיסא מן השולחן: "בואי."

דבורה התיישבה, איתן התיישב מולה: "את רוצה שאכין לך תה?"

היא הביטה בו. פעם היה מכין לה תה בכל ערב. עם שתי כפיות סוכר, מעט חלב, בלי לימון. עכשיו לא תמיד ידע להפעיל את הקומקום.

"לא, תודה."

"אז אולי מים?"

"לא צריך."

הוא חשב רגע: "את בטוחה שאת בסדר?"

דבורה הרגישה דקירה בלבה. "לא, איתן. אני לא בטוחה."

הוא הנהן ברצינות: "אז כדאי שתלכי לרופא."

היא פרצה בצחוק. צחוק גדול, בלתי נשלט. איתן חייך, מרוצה מעצמו.

"את רואה?" אמר. "כבר יותר טוב."

כעבור רגע שאל: "תגידי, את יודעת מתי דבורה חוזרת?"

דבורה הפסיקה לצחוק. היא קמה מן הכיסא, ניגשה לחדר השינה וסגרה את הדלת.

איתן נשאר במטבח, הוא הביט בכיסא הריק. לא הבין מה קרה. אחרי כמה דקות ניגש אל הדלת.

"גברת?" קרא.

דבורה לא ענתה.

"אני מצטער אם עשיתי משהו לא בסדר."

היא ישבה על המיטה, פניה בתוך כפות ידיה. "לא עשית, איתן," לחשה.

אבל הוא לא שמע.

באותו ערב התקשרה לנועה: "אני צריכה שתבואי."

נועה לא שאלה למה: "אני בדרך."

כשהגיעה, מצאה את אמה יושבת במטבח. איתן כבר ישן.

"מה קרה?" שאלה.

דבורה סיפרה לה.

נועה הקשיבה: "אמא, את לא יכולה להמשיך ככה."

"אני יודעת."

"אנחנו צריכים להגדיל את שעות העזרה. אולי גם למצוא פתרון ללילות."

"אני יודעת."

"אז למה את מתנגדת בכל פעם שאנחנו מציעים?"

דבורה הביטה בבתה. "כי בכל פעם שמישהו אחר עושה בשבילו משהו, אני מרגישה שאני מאבדת עוד חלק מהחיים שלנו."

נועה שתקה.

"פעם הייתי אשתו," המשיכה דבורה. "עכשיו אני האישה שמזכירה לו לאכול, להתרחץ וללכת לישון. ואם גם את זה מישהו אחר יעשה, מה יישאר לי?"

נועה התיישבה לידה. "אמא, את לא חייבת להיות כל הדברים האלה כדי להיות אשתו."

"אז מה כן?"

נועה חשבה: "האישה שחיה איתו חמישים ושבע שנים."

דבורה חייכה בעצב: "אבל הוא לא זוכר."

"את זוכרת."

"כן," אמרה דבורה. "וזה לפעמים החלק הכי קשה."

כעבור שבוע נוספו שעות עזרה בבית, מביטוח לאומי, ובני המשפחה ארגנו גם השגחה בשעות הלילה לפי הצורך.

דבורה התנגדה בתחילה, היא הסבירה שהיא מסוגלת להסתדר. נועה שאלה אותה מתי ישנה לאחרונה שש שעות רצופות. דבורה לא הצליחה להיזכר.

"את רואה?" אמרה נועה. "גם לך יש בעיית זיכרון."

"שלי נובעת מחוסר שינה."

"אז נטפל לפחות בזה."

דבורה צחקה, היא הסכימה. בלילה הראשון שבו הייתה לה עזרה, היא שכבה במיטה ולא הצליחה להירדם. היא הקשיבה לצעדים במסדרון, לשיחות הקטנות בין איתן למטפלת, לרעש הדלת הנפתחת ונסגרת. היא הרגישה מיותרת. אחר כך, כמעט בלי להבחין בכך, נרדמה.

כשפקחה את עיניה כבר היה בוקר. שבע שעות שינה. היא שכבה בשקט במיטה והביטה בתקרה. לראשונה מזה חודשים לא הייתה מותשת.

ואז התחילה לבכות, לא מפני שהייתה עצובה. מפני שגילתה עד כמה הייתה עייפה.

פרק שמיני

ביום שישי בבוקר החליטה דבורה להסתפר. לא היה בכך שום דבר יוצא דופן. במשך חמישים שנה נהגה ללכת למספרה אחת לחודש, להתווכח עם הספרית על אורך השיער ולחזור הביתה כשהיא משוכנעת שקיצרו לה אותו יותר מדי. בחודשים האחרונים הפסיקה ללכת.

לא היה לה זמן וגם לא היה לה חשק. עכשיו, אחרי לילה של שינה טובה, הביטה במראה והחליטה שהגיע הזמן.

"אני יוצאת לשעה," אמרה לאיתן.

הוא ישב ליד השולחן: "לאן?"

"למספרה."

"למה?"

"כי השיער שלי נראה כמו שיח שלא גזמו אותו שנתיים."

איתן הביט בה: "דווקא יפה לך."

דבורה חייכה: "תודה. אבל אני בכל זאת הולכת."

הוא הנהן: "תמסרי ד"ש לדבורה."

היא עצרה: "למה?"

"אולי תראי אותה שם."

דבורה הביטה בו: "אולי."

במספרה ישבה מול המראה הגדולה. הספרית, שהכירה אותה שנים רבות, הביטה בשערה.

"מה קרה לך? נעלמת."

"הייתי עסוקה."

"עם בעלך?"

"כן."

"איך הוא?"

דבורה חייכה: "מאוהב."

הספרית צחקה: "איזה יופי. בגיל הזה!"

"כן. רק לא בי."

הספרית נעצרה עם המספריים באוויר. "מה?"

דבורה סיפרה לה. בהתחלה צחקו שתיהן, אחר כך הספרית נעשתה שקטה.

"זה בטח קשה," אמרה.

"לפעמים."

"ומה את עושה?"

דבורה הביטה במראה: "עוזרת לו לחזר אחריי."

הספרית חייכה: "לפחות את יודעת מה הוא אוהב."

דבורה הביטה בשערה הלבן. "זאת בדיוק הבעיה. אני יודעת מה הוא אהב."

כשחזרה הביתה, איתן ישב בסלון.

הוא הרים את ראשו: "שלום."

"שלום."

הוא הביט בה זמן ארוך: "הסתפרת?"

דבורה הופתעה: "כן."

"יפה."

היא חייכה: "תודה."

הוא המשיך להביט בה: "את נראית אחרת."

"באמת?"

"כן."

דבורה התקרבה: "איך?"

איתן חשב: "יותר שמחה."

היא נעצרה: "אתה חושב?"

"כן."

הוא חייך: "זה טוב."

דבורה התיישבה לידו. לרגע הרגישה שהאיש שישב מולה ראה אותה באמת. לא את דבורה הצעירה, לא את המטפלת, אותה.

האישה בת השבעים ותשע שהסתפרה, ישנה לילה שלם וחזרה הביתה מעט שמחה יותר. היא הושיטה את ידה, איתן אחז בה.

כעבור רגע שאל: "תגידי, את יודעת איפה דבורה?"

היא עצמה את עיניה, הפעם לא כעסה.

"איזו דבורה?" שאלה.

"זאת שאני אוהב."

היא הביטה בו: "אני חושבת שהיא קרובה."

הוא חייך: "יופי."

באותו ערב הוציאה דבורה שוב את תמונת החתונה. היא הניחה אותה על השולחן והתבוננה באישה הצעירה. האישה הצעירה הייתה יפה יותר, קלילה יותר, מצחיקה יותר. היא לא סבלה מכאבי גב, לא התעוררה בלילות כדי לבדוק אם בעלה יצא מהבית. לא נאלצה להחליט מתי לתקן אותו ומתי לשתוק והיא מעולם לא הייתה עייפה.

אבל פתאום עלתה מחשבה במוחה: האישה שבתמונה לא ידעה דבר, היא לא ידעה איך ייראו חמישים ושבע השנים הבאות. לא ידעה על הלידות, על הלילות ללא שינה, על הדירה הראשונה שלהם שהייתה קטנה מדי, על המשכנתה, על המריבות, על האכזבות.

לא ידעה שאיתן יאבד את עבודתו לתקופה, וייכנס לדיכאון שלא ידע לדבר עליו.

האישה הצעירה לא חלמה שהיא עצמה תחלה בעתיד ותעבור ניתוח קשה, ושאיתן יישב ליד מיטתה במשך שבועיים ויביא לה בכל בוקר קפה מבית הקפה שבכניסה לבית החולים, אף שהרופאים ביקשו שלא תשתה קפה.

היא לא ידעה שיגדלו שני ילדים, שיתווכחו על חינוך ועל כסף, שיסלחו זה לזה על דברים קטנים ועל כמה דברים גדולים. ובעיקר לא ידעה שיום אחד איתן ישכח מי היא. דבורה הביטה בפנים הצעירות: "את לא יודעת כלום," אמרה לתמונה.

אחר כך חייכה: "חכי כשתראי מה טומן לך העתיד."

היא החזירה את התמונה לקופסה. לראשונה מזה חודשים לא הרגישה שהיא מאוימת על ידי אישה צעירה. היא הרגישה שהיא מכירה אותה טוב יותר מכל אדם אחר בעולם.

פרק תשיעי

הרעיון נולד במקרה. נועה הגיעה לביקור עם בנה הצעיר, עידו, בן השש־עשרה. איתן ישב ליד השולחן וכתב משהו על פתק.

"סבא, מה אתה עושה?" שאל עידו.

"מתכנן חתונה."

עידו הביט באמו, נועה הנידה בראשה קלות.

"עם מי?" שאל בכל זאת.

"עם דבורה."

"יפה."

"אתה מכיר אותה?"

עידו חייך: "קצת."

"אז אולי תוכל לעזור לי."

"במה?"

"אני צריך עדים."

עידו הביט באמו שוב, נועה משכה בכתפיה.

"אני יכול להיות עד," אמר.

איתן חייך: "מצוין."

כעבור כמה דקות נכנסה דבורה למטבח: "מה אתם זוממים?"

עידו חייך: "סבא מתחתן."

דבורה הניחה את שקית הקניות: "שוב?"

איתן הביט בה: "את יודעת על זה?"

"שמועות."

"אני צריך עדים."

"יש לך כבר אישור מהכלה?"

הוא חשב: "עוד לא."

"אז אולי כדאי להתחיל משם."

איתן הנהן: "את צודקת."

באותו ערב סיפרה נועה לאמה על הרעיון שעלה לעידו. "אולי נעשה לו טקס קטן," אמרה.

דבורה הביטה בה: "איזה טקס?"

"חתונה. לא חתונה אמיתית, משהו סמלי."

"את רוצה שאחתן את בעלי עם אישה שלא קיימת?"

"אמא, האישה הזאת היא את."

"לא מבחינתו."

נועה שתקה.

"ומה אם הוא יחפש אותה בטקס?" שאלה דבורה. "ומה אם הוא יכעס כשהיא לא תגיע?"

"אז לא נעשה."

דבורה חשבה: "ומה אם הוא כן ייהנה?"

נועה חייכה: "אז אולי יהיה לו יום יפה."

דבורה הביטה בתמונת החתונה שעל השידה: "אני לא יודעת."

"לא חייבים להחליט עכשיו."

למחרת בבוקר שאל איתן אם אפשר לערוך את החתונה בבית.

"איזו חתונה?" שאלה דבורה.

"שלי ושל דבורה."

"למה בבית?"

"כי אני לא יודע איפה היא גרה."

דבורה כמעט צחקה: "זה שיקול חשוב."

"וגם לא צריך לשלם על אולם."

"עכשיו אני מזהה אותך."

הוא חייך: "את חושבת שהיא תסכים?"

דבורה הביטה בו: "אולי כדאי שנשאל אותה."

"איך?"

היא חשבה רגע: "תכתוב לה הזמנה."

איתן התיישב מיד ליד השולחן. הוא כתב לאט:

דבורה היקרה, אני רוצה להתחתן איתך. אם את מסכימה, תבואי ביום שישי.

אני אחכה לך. איתן.

דבורה קראה את ההזמנה. "יפה," אמרה.

"את יכולה לתת לה?"

היא לקחה את הדף: "אני אנסה."

ביום שישי בבוקר לבשה דבורה שמלה כחולה. לא את שמלת הכלולות הישנה. היא כבר לא הייתה קיימת, וגם אילו הייתה, דבורה לא הייתה מצליחה להיכנס לתוכה. היא בחרה שמלה שאהבה. נועה הביאה עוגה, עידו הביא פרחים. יואב, בנם, הגיע עם אשתו. הם לא הזמינו אורחים נוספים.

לא הייתה חופה. לא היה רב, לא היו נדרים. הם גם לא ניסו לשכנע את איתן שהוא מתחתן מחדש עם אשתו. דבורה עמדה על כך.

"אני לא רוצה שנעמיד אותו במבחן," אמרה לנועה. "אם הוא ישמח, נשמח איתו ואם לא, נאכל עוגה."

"זאת התוכנית?"

"כן."

"מאוד לא רומנטי."

"אחרי חמישים ושבע שנות נישואים לומדים להעריך תוכניות עם עוגה."

בשעה ארבע נכנס איתן לסלון. הוא לבש חליפה כהה ועניבה כחולה. נועה עזרה לו להתלבש. כשנכנס, עצר. על השולחן היו פרחים, עוגה וכוסות יין. דבורה עמדה ליד החלון. הוא הביט בה.

"מה קורה כאן?" שאל.

עידו חייך: "יש מסיבה."

"של מי?"

"שלך."

איתן נראה מופתע: "יום הולדת?"

"לא בדיוק," אמרה נועה.

הוא הביט בדבורה: "את נראית יפה מאוד."

היא חייכה: "תודה."

הוא התקרב אליה: "אנחנו מכירים?"

"כן."

"מאיפה?"

דבורה הביטה בו: "מאוטובוס."

איתן נעצר. לרגע השתנתה הבעת פניו.

"אוטובוס?"

"כן."

"היו לך ספרים?"

דבורה הרגישה את נשימתה נעצרת.

"שלושה."

הוא חייך: "אחד מהם נפל."

"כולם נפלו."

איתן צחק: "נכון."

הוא הביט בה זמן ארוך: "דבורה?"

היא הרגישה את עיניה מתמלאות דמעות. "כן, איתן."

הוא התקרב מעט: "זאת את?"

"כן."

הוא הביט בפניה, בשערה הלבן, בקמטים סביב עיניה. החיוך שלו התפוגג.

"אבל..." הוא השתתק.

דבורה המתינה: "את השתנית," אמר.

דבורה הביטה בו: "נכון."

הוא התקרב אליה עוד קצת. "השיער שלך..."

"הלבין."

"והפנים..."

"הזדקנו."

איתן הביט בה זמן ארוך. "כמה זמן עבר?" שאל.

דבורה הרגישה את לבה הולם: "חמישים ושבע שנים."

הוא פקח את עיניו: "כל כך הרבה?"

"כן."

הוא הביט סביבו, באנשים שעמדו ליד השולחן, בפרחים, בעוגה.

"ואני הייתי כאן כל הזמן?"

דבורה חייכה: "ברוב הזמן."

הוא צחק: "זה נשמע כמו משהו שהייתי עושה."

נועה עמדה ליד הדלת. היא לא העזה לזוז. עידו החזיק את הטלפון בידו, מוכן לצלם, אבל הוריד אותו.

איתן הביט שוב בדבורה: "אז אנחנו נשואים?"

"כן."

"ויש לנו ילדים?"

"שניים."

הוא הביט בנועה וביואב: "אלה?"

"אלה."

איתן חייך אליהם: "הם נראים מוצלחים."

"לא תמיד," אמרה דבורה.

נועה פרצה בצחוק: "תודה, אמא."

איתן הביט בה: "זאת הבת שלנו?"

"כן."

הוא חייך: "יפה."

ואז פנה שוב לדבורה: "תגידי," שאל, "הייתי בעל טוב?"

דבורה הביטה בו. היא יכלה לומר כן. יכלה לומר שהיה בעל מסור, אב טוב, אדם ישר, איש שעבד קשה ודאג למשפחתו.

יכלה גם להזכיר לו את השנים שבהן כמעט לא היה בבית, את המריבות, את השתיקות הארוכות, את הפעמים שבהן לא הבין מדוע היא בוכה.

היא חשבה על חמישים ושבע שנות נישואים .על כל מה שאי אפשר להכניס לתשובה אחת.

"היית בעל," אמרה לבסוף.

איתן הביט בה בתימהון: "מה זאת אומרת?"

היא חייכה: "לפעמים נהדר, לפעמים בלתי נסבל."

הוא צחק: "אז כנראה הייתי בעל רגיל."

"לא לגמרי רגיל," אמרה.

"למה?"

"כי התחתנתי איתך."

הוא הביט בה: "אז היה לי מזל."

דבורה הנהנה: "לשנינו, לפעמים."

עידו ניגש אל סבו. "סבא, הבאנו עוגה."

איתן הסתובב: "בשביל מה?"

"בשביל החתונה."

"איזו חתונה?"

השתררה שתיקה. דבורה הרגישה כיצד הרגע שהיה ביניהם נעלם. היא ראתה את הבלבול חוזר לעיניו. הוא הביט בחליפה שלבש, בפרחים, באנשים.

"אני מתחתן היום?" שאל.

"רצית," אמרה דבורה.

"עם מי?"

היא נשמה עמוק: "עם דבורה."

פניו אורו: "היא הגיעה?"

דבורה שתקה לרגע: "אני כאן, איתן."

הוא הביט בה, החיוך התפוגג.

"לא," אמר בעדינות, "אני מתכוון לדבורה שלי."

נועה עשתה צעד לעבר אמה. דבורה הרימה את ידה קלות, היא לא רצתה שיתערבו.

איתן הביט סביבו: "איפה היא?"

דבורה התקרבה אליו: "אני לא יודעת אם היא תגיע היום."

הוא נראה מאוכזב: "אבל הזמנתי אותה."

"אני יודעת."

"כתבתי לה מכתב."

"אני יודעת."

הוא הביט בפרחים: "אולי היא לא רוצה להתחתן איתי."

דבורה הרגישה את עיניה מתמלאות דמעות. היא חשבה על האישה הצעירה שבתמונה, על האישה שעמדה לידו בחופה, על האישה שגידלה איתו ילדים, על האישה שהייתה לצדו כשהיה חולה, על האישה שישבה לידו בלילות האחרונים. כולן היו היא.

ובכל זאת, עכשיו לא הייתה אף אחת מהן האישה שחיפש.

"איתן," אמרה, "אני חושבת שהיא כבר הסכימה."

הוא הביט בה: "באמת?"

"כן."

"מתי?"

"לפני הרבה שנים."

הוא חשב רגע: "אז למה אני לא זוכר?"

דבורה אחזה בידו: "כי לפעמים שוכחים דברים."

הוא הביט בה: "גם דברים חשובים?"

"גם דברים חשובים."

איתן שתק. אחר כך שאל: "ואם שכחתי, זה אומר שזה לא קרה?"

דבורה לחצה בעדינות את ידו: "לא, איתן, זה קרה."

הוא הנהן: "טוב."

כעבור רגע הוסיף: "אז אפשר לאכול עוגה?"

כולם צחקו, גם דבורה. הם ישבו סביב השולחן. איתן אכל שתי פרוסות עוגה וביקש שלישית. דבורה הזכירה לו שכבר אכל שתיים.

"אז אני מנוסה," אמר.

נועה צחקה, יואב מזג קפה. עידו צילם את סבו מחייך.

לא הייתה חתונה שנייה, לא נאמרו נדרים. איתן לא זכר את האירוע שלשמו התכנסו. אבל במשך שעה ישבו כולם יחד, אכלו עוגה וסיפרו סיפורים.

איתן לא תמיד הבין על מי הם מדברים. לפעמים צחק במקום הלא נכון. לפעמים שאל שוב מי הם האנשים שסביב השולחן. אבל כשנועה צחקה, הוא חייך אליה וכשעידו הניח לפניו פרוסת עוגה, טפח על כתפו.

דבורה הביטה בהם. היא לא ניסתה להסביר לאיתן מי כל אחד מהם. היום לא.

בערב, אחרי שהילדים הלכו, נשארו דבורה ואיתן לבדם בסלון. הפרחים עמדו באגרטל, על השולחן נשארה חצי עוגה. איתן ישב בכורסה והביט בתמונת החתונה הישנה.

"זאת דבורה," אמר.

"נכון."

"היא יפה."

"מאוד."

הוא הביט בתמונה זמן ארוך: "את מכירה אותה?"

דבורה התיישבה לידו. "כן."

"איך היא הייתה?"

דבורה חשבה ואמרה: "צעירה. קצת חצופה, בטוחה שהיא יודעת הכול."

איתן חייך: "נשמע בדיוק כמוה."

"היא גם הייתה עקשנית מאוד."

"זה אני זוכר."

דבורה צחקה. "והיא אהבה אותך," הוסיפה.

איתן הביט בה: "באמת?"

"מאוד."

הוא חייך: "אז הייתי בר מזל."

דבורה שתקה רגע: "גם היא."

הוא הביט בתמונה שוב: "ומה קרה לה?"

דבורה נשמה עמוק: "היא הזדקנה."

"כמו כולם."

"כן."

"והיא עדיין חיה?"

דבורה הביטה בו: "כן, איתן."

הוא חייך: "יופי."

אחר כך שאל: "היא מאושרת?"

דבורה לא ענתה מיד. היא חשבה על השנים האחרונות. על הבדידות, על הכעס, על העייפות. על כל הפעמים שבהן רצתה לברוח, ועל הפעמים שבהן פחדה שאיתן ייעלם מחייה. היא חשבה גם על נועה, על יואב, על עידו, על הצחוק סביב השולחן באותו אחר הצהריים.

"לפעמים," אמרה.

איתן הנהן: "זה טוב."

"אתה חושב?"

"כן."

הוא חשב רגע: "אי אפשר להיות מאושר כל הזמן."

דבורה חייכה: "סוף סוף אנחנו מסכימים על משהו."

כעבור כמה דקות הניח איתן את התמונה על השולחן. הוא הביט בדבורה.

"תגידי," שאל, "את נשואה?"

היא חייכה: "כן."

"לבעל טוב?"

"הוא משתדל."

איתן הנהן: "זה חשוב."

"מאוד."

הוא שתק רגע: "את אוהבת אותו?"

דבורה הביטה בו. היא כבר לא הייתה בטוחה מה פירוש השאלה. האם אהבה את האיש שהיה פעם? - בוודאי.

האם אהבה את האיש שישב מולה עכשיו? - כן.

אבל לא תמיד באותה דרך. לפעמים אהבה אותו כאישה. לפעמים דאגה לו כאם. לפעמים כעסה עליו כאילו היה זר שנכנס לביתה והרס את חייה. ולפעמים, ברגעים קטנים ובלתי צפויים, היה מביט בה או אומר משהו, והיא הייתה מזהה לפתע את האיש שהתאהבה בו באוטובוס.

"כן," אמרה.

איתן חייך: "אז הוא באמת בר מזל."

היא צחקה. "הוא לא תמיד יודע את זה."

"אז תזכירי לו."

דבורה הביטה בו: "אני מנסה."

איתן קם מן הכורסה, הוא ניגש לחלון והביט החוצה.

"כבר מאוחר," אמר.

"נכון."

"אני צריך ללכת."

"לאן?"

"הביתה."

דבורה קמה וניגשה אליו: "אתה בבית."

הוא הביט סביבו: "באמת?"

"כן."

הוא שתק: "אז למה אני לא מזהה אותו?"

דבורה הרגישה את הכאב המוכר, אבל הפעם לא ניסתה להוכיח לו דבר.

"לפעמים גם בית מוכר נראה אחרת," אמרה.

הוא הביט בה: "ואת?"

"מה אני?"

"את גרה כאן?"

"כן."

הוא חשב רגע: "אז אני לא לבד."

"לא."

איתן נשם לרווחה: "יופי."

הוא הושיט את ידו, דבורה אחזה בה. "בוא," אמרה. "נלך לישון."

הם הלכו לאט במסדרון. לפני שנכנסו לחדר השינה עצר איתן: "רגע."

"מה קרה?"

הוא הביט בה: "איך קוראים לך?"

דבורה חייכה: "דבורה."

הוא נעצר: "באמת?"

"כן."

הוא הביט בה זמן ארוך. "איזה צירוף מקרים," אמר.

דבורה צחקה: "נכון."

הוא חייך: "אני אוהב מאוד את השם הזה."

"אני יודעת."

למחרת בבוקר התעוררה דבורה ראשונה, איתן ישן לצדה. היא קמה בשקט, הכינה לעצמה קפה והתיישבה ליד החלון. על השולחן הייתה מונחת תמונת החתונה הישנה. היא לקחה אותה והתבוננה באישה הצעירה. במשך חודשים קינאה בה, עכשיו הבינה שאין לה סיבה לקנא. האישה הצעירה קיבלה את אהבתו הראשונה של איתן. היא עצמה קיבלה את כל מה שבא אחריה. לא רק את השנים היפות, גם את הקשות. את הילדים, את המריבות, את הפחדים, את ההשלמות. את כל מה שהופך שני אנשים זרים למשפחה.

היא הניחה את התמונה על השולחן. כעבור כמה דקות נכנס איתן למטבח, הוא היה לבוש בפיג'מה ושערו סתור.

"בוקר טוב," אמר.

"בוקר טוב."

הוא התיישב מולה: "יש קפה?"

"בוודאי."

היא מזגה לו כוס קפה.

"טעים."

"תודה."

הוא הביט בה: "אנחנו מכירים?"

דבורה חייכה: "כן."

"הרבה זמן?"

"הרבה מאוד."

הוא הנהן: "אז בטח יש לנו הרבה על מה לדבר."

דבורה צחקה: "אתה לא מתאר לעצמך כמה."

הוא הביט בה בסקרנות: "אז תספרי לי משהו."

היא חשבה רגע. "פעם, לפני הרבה שנים, הייתה בחורה צעירה שנסעה באוטובוס עם שלושה ספרים."

איתן חייך: "ומה קרה לה?"

"האוטובוס בלם, הספרים נפלו."

"ומישהו עזר לה?"

"כן. בחור צעיר."

איתן התקרב מעט: "והם התאהבו?"

"כן."

"והתחתנו?"

"כן."

"והם חיו באושר ועושר?"

דבורה צחקה: "לא בדיוק."

איתן נראה מאוכזב: "למה?"

"כי החיים קצת יותר מסובכים מאגדות."

הוא חשב רגע: "אבל הם נשארו ביחד?"

דבורה הביטה בו: "כן."

"עד מתי?"

היא הושיטה את ידה מעבר לשולחן, איתן אחז בה. "עד עכשיו," אמרה.

הוא חייך: "אז זה סיפור יפה."

דבורה לחצה בעדינות את ידו. "כן, איתן."

הוא הביט בידיהם. כעבור רגע שאל: "את יודעת מה קרה לבחורה ההיא?"

דבורה חייכה: "כן."

"מה?"

היא הביטה בו: "היא הזדקנה."

איתן הנהן: "זה קורה."

"נכון."

"והבחור?"

"גם הוא."

הוא חשב רגע: "אז לפחות הם עשו את זה ביחד."

דבורה צחקה, הפעם לא היה בצחוק שלה כאב. רק עייפות קטנה, חיבה גדולה ומשהו שלא הייתה צריכה לתת לו שם.

איתן הביט בה: "את אישה נחמדה," אמר.

"תודה."

"אני שמח שפגשתי אותך."

דבורה הביטה בו: "גם אני, איתן."

הוא חייך. כעבור רגע הרים את כוס הקפה.

"תגידי," שאל, "את חושבת שהבחורה ההיא מהאוטובוס עדיין מחכה לו?"

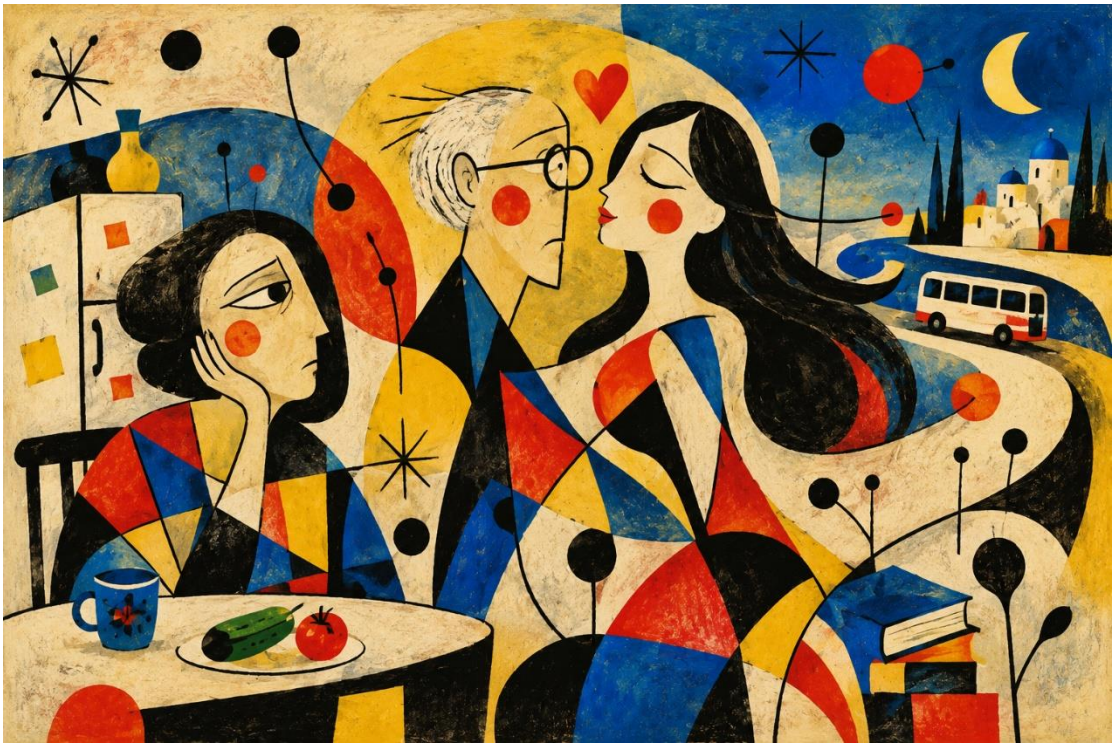
דבורה הביטה בידו שאחזה בידה. "לא," אמרה.

איתן נראה מאוכזב: "למה לא?"

היא חייכה: "כי הוא כבר הגיע."

הוא הנהן: "יופי." והמשיך לשתות את הקפה. דבורה נשארה לשבת מולו. על השולחן הייתה מונחת תמונת החתונה. האישה הצעירה שבתמונה חייכה אל המצלמה. דבורה הפכה את התמונה על פניה. לא מפני שכעסה עליה, פשוט מפני שלא הייתה זקוקה לה עכשיו.

איתן הושיט את ידו שוב, היא הניחה את ידה בתוכה. הקפה התקרר, איש מהם לא מיהר לקום.

: